

порушень громадського порядку. Виявлених правопорушників і провокаторів необхідно видалити з натовпу. Знешкодження хуліганів повинно проводитися послідовно, оперативно, з використанням достатніх сил.

Необхідно відмітити, що саме розміщення засобів спостереження на вулицях населених пунктів, особливо у місцях потенційно небезпечних для скоєння групових порушень громадського порядку, вже превентивно діє на правопорушників. Так у Варшаві раціональне розміщення відеокамер дозволило контролювати 70,0 % місць учинення правопорушень (у Києві - до 30 %, а в обласних центрах - менше 25 %). У деяких випадках одна телекамера контролює територію, для якої знадобилося б 2-3 парних ліпших нарядів поліції. Це дозволило вивільнити частину патрульно-постових нарядів поліції, а також виставляти наряди поліції в тих місцях, де відсутня система візуального моніторингу громадського порядку, що, у свою чергу, дозволило взяти під контроль практично всі вулиці м. Варшави. [3, с. 138]

Досить поширеною мірою покарання стає домашній арешт з електронним моніторингом, що є ефективним засобом попередження рецидиву правопорушень особами, які були організаторами чи активними учасниками групових порушень громадського порядку. Ця міра дає змогу запобігти повторній організації даних правопорушень.

Отже використання технічних засобів документування правопорушень дає можливість ефективного здійснення профілактики правопорушень, а у разі їх скоєння - оперативного реагування та швидкого припинення протиправних дій.

Список використаних джерел:
1. Результати моніторингу «TWINNING TACIS 2007» Україна UA/07/PSCA/IN/10.

2. Аналітичний огляд організаційних аспектів діяльності поліції зарубіжних країн у сфері охорони громадського порядку та безпеки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://42827.ncbint00.webhosting-test.net/?p=246>

3. Інтерактивні методи навчання. Навчальний посібник/За аг. ред. П. Шевчука і П. Фенриха.- Щецин: Вид-во WSAP, 2011. 194 с.

РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖУВАНОГО ПИТАННЯ

Бондар Сергій Володимирович, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи, здобувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

Перехід від жорсткої централізованої моделі управління до вільних ринкових відносин, що відбувається в нашій країні протягом останніх двох десятиліть, істотно змінив економічну та правову систему суспільства.

Бурхливий розвиток зовнішньоекономічних відносин, національного валютного ринку і визнання пріоритету норм міжнародного права сприяє більш повній інтеграції України у світове економічне та правове середовище, зумовлюють необхідність розвитку міжнародної взаємодії органів досудового розслідування та судових органів України із правоохоронними органами зарубіжних країн, з метою забезпеченні захисту законних прав та інтересів особистості суспільства та держави що в свою чергу призвело до негативних тенденцій. Найбільш небезпечною серед них є криміналізація суспільства та економічного життя держави, до їх проявів відноситься зростання економічної злочинності, у тому числі в банківській сфері, перш за все, фінансових шахрайств у сфері банківської діяльності, та інтернаціоналізація цього напрямку злочинної діяльності.

Злочини у сфері фінансової і банківської діяльності представляють серйозну загрозу економічній безпеці держави. Вони завдають значних збитків громадянам, комерційним структурам, руйнують фінансову систему, сприяють різкому розшаруванню суспільства, що неминуче призводить до соціальної напруженості та уповільненню реформ.

Для нормального функціонування економіки необхідна надійна, стабільна і розвинена банківська система, при якій банки будуть здійснювати платежі, вчасно надавати своїм клієнтам кредити, послуги по операціям з

Іншими паперами тощо. Банківська система України складається з Національного банку України та комерційних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень закону України «Про банки і банківську діяльність» [1]. Станом на 01 вересня 2013 року в Україні

нараховується 180 комерційних банків, активи яких складають 1 212 228 млн. грн.[2].

Одночасно, із збільшенням кількості комерційних банків, виник ряд не існуючих раніше проблем. Розслідування злочинів в банківській сфері є достатньо важкою справою, перш за все тому, що дана категорія Правопорушень відноситься до так званої «білокомерцевої» злочинності. Подібні делікти вчиняються професійно підготовленими особами з достатньо високим інтелектом та професійними знаннями, які мають у своєму розпорядженні необхідні засоби і можливості для реалізації своїх злочинних намірів. Трудність вирішення зазначених проблем визначається також і тим, що на теперішній час в Україні досить не накопичений достатній досвід, у тому числі зарубіжний, та неналагоджена чітка система розслідування злочинів у сфері банківської діяльності.

Нині відсутні методики розслідування вказаних злочинів, наявність кваліфікованих кадрів, підготовлених належним чином. Розслідування цієї категорії злочинів потребує знання економічної теорії, фінансового права, бухгалтерського обліку, банківського права, нових видів судових експертиз. Складність виявлення і розслідування злочинів зазначеного типу полягає також в тому, що у ряді випадків банки перешкоджають проведенню розслідуванню у кримінальному провадженні, побоюючись за свою репутацію на фінансовому ринку.

Важлива роль у справі боротьби із злочинністю в досліджуваній сфері відводиться криміналістиці, яка бере участь в реалізації задач шляхом надання своїх засобів і методів правоохоронним органам, що беруть участь у виявленні і розслідуванні злочинів в банківській сфері.

Успішне вирішення задач по оптимізації практики боротьби із злочинністю в банківській сфері неможливе без серйозного вдосконалення, розробки і підвищення ефективності упровадження новітніх криміналістичних засобів і методів, наукоємких технологій і інших досягнень науково-технічного прогресу, а також узагальнення передового слідчого, оперативного-розшукового і судово-експертного досвіду, що розробляються на цій базі.

Банківська система держави, яка пов'язана із накопиченням, розподілом і використанням державних і особистих коштів, є однією з найбільш привабливих як для окремих злочинців, так і для організованих злочинних груп. В зазначеній системі сьогодні вчинюється значна кількість різного роду фінансових афер, найчастіше в процесі здійснення банківських операцій. При цьому широко використовуються міжнародні грошові розрахункові системи.

Високі темпи криміналізації банківської системи викликають особливе занепокоєння правоохоронних органів. Так, упродовж 2012 року у цій сфері співробітниками Державної служби боротьби з економічною злочинністю викрито 3300 злочинів (у 2011 році - 3294), у тому числі безпосередньо у банках - 1531 злочин. Кожен шостий викритий злочин (всього 724) - зі збитками понад 100 тис. грн. (у 2011 році - 675). Виявлено 137 злочинів зі збитками понад 1 млн. грн. (у 2011 році - 81).

За відкритими кримінальними провадженнями сума збитків складає близько 200 млн. грн. (у 2011 - 89,6 млн. грн.), з яких на цей час забезпечено відшкодування 262,7 млн. грн. (у 2011 - 71,2 млн. грн.) [3]. За висновками фахівців Національного банку України, майже кожен третій український банк на сьогодні є проблемним. Банківська система перетворилася на центральну ланку технологічного ланцюга з відмивання коштів, здобутих злочинним шляхом.

Необхідною передумовою ефективного захисту сфери банківської діяльності від корисливих посягань є більш детальне виявлення і вивчення обставин та умов, які сприяють вчиненню злочинів. Лише на основі цих знань можна розробляти цілеспрямовані заходи щодо стримування криміналізації фінансово-кредитної системи, усунення криміногенних факторів, удосконалення правових механізмів з питань «відмивання» фіктивно утворених грошових коштів, прогнозувати появу нових способів вчинення злочинів, установити та визначити роль їх учасників, а також зібрати необхідні доказидля притягнення вказаних осіб до кримінальної відповідальності.

Отже, злочини, що вчинюються у сфері банківської діяльності - одні з найбільш небезпечних і найбільш прихованих економічних злочинів, оскільки їх негативний вплив відображається не тільки на діяльності самого банку, але й на багатьох інших суб'єктах економічної та фінансової системи держави в

цілому. Для ефективного розслідування цих злочинів правоохоронним органам необхідно мати інформаційну модель банківських злочинів. На фоні відсутності збалансованої кримінальної політики держави в області економічної злочинності у фінансово - господарській системі проходять криміногенні процеси, які здатні підірвати економічні основи держави та зруйнувати її фінансову систему.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 5-6. - Ст.30. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]: - Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publ/ish/3/article?art_id=36807
3. Горік мліція викрила 3,5 тис. злочинів у банківській сфері [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://rights.unian.net/ukr/detail/3481>